

nodig had. Ook achter het in brand steken van boerderijen van NSB'ers en, in mindere mate, achter de overvallen op de administraties der Plaatselijke Bureauhouders mag men een vraagteken plaatsen – het eerste was tamelijk zinloos en dreef de NSB de kant der verbittering op, het tweede had de bedoeling de arbeidsinzet tegen te gaan, maar juist de agrarische sector werd op dat gebied als regel ontzien.

Reëlere schade berokkende men de bezetter met het 'kraken' van GAB's, bevolkingsregisters en distributiediensten.¹ Dat lukte tot begin september '44 bij een 10 tot 20 GAB's of bijkantoren van GAB's, bij 160 bevolkingsregisters en bij ca. 100 distributiekantoren – er zijn daarnaast ca. 90 overvallen alleen al op distributiekantoren mislukt. Elke overval werd zo grondig mogelijk voorbereid: het te overvallen gebouw en de omgeving werden verkend, van belang was vooral dat men van een meewerkende ambtenaar een plattegrond kreeg, zulks, aldus weer *Het Grote Gebod*,

'met alle bijzonderheden van deuren, ramen, toegangswegen, kluis, alarm-installatie en dergelijke. Men zorgde tijdig het wachtwoord van de dag van de overval te weten. Men stelde zich op de hoogte van speciale beveiligingsvoorschriften, speciale gevaren, van de bewaking (waar ze was opgesteld, hoe ze gewapend was, of ze nonchalant of lastig of op haar qui-vive was), welk tijdstip het meest geschikt was voor de overval, hoe de houding van de ambtenaren zou zijn. Maar ook de omgeving, de mogelijke aanwezigheid van Duitsers of Landwachters ter plaatse, de houding van de politie, de richting van de aftocht en waarmee daarbij vooral rekening moest worden gehouden – dit alles werd grondig bestudeerd.'²

'Vóór een overval namen de mannen de zaak grondig door, ieder moest zijn rol dan nog eens repeteren. Dit gebeurde bij een van de KP'ers thuis, of in een kantoor, een school, in een fabriek, en soms wel eens in een kerk. De hele ploeg was daarvoor opgekomen, gewoonlijk van zes tot acht man³. . . Bij die generale repetitie werd ook alle aandacht besteed aan de uitrusting. Er moesten wapens zijn: de 'kanarie's', de 'hondjes', de 'muziekjes', de 'meisjes', zoals de KP'ers

¹ De 'wapenkraken' memoreerden wij al. Er zijn ook enkele 'kraken' gepleegd met de bedoeling, aan geld te komen; zo wist een Knokploeg in februari '44 in Smilde een kas van de *Organisation Todt* buit te maken waar zich f 125 000 in bevond. Korte tijd later kregen de Knokploegen al het extra-geld dat zij nodig hadden, van het Nationaal Steunfonds. In Maartensdijk nam een Knokploeg eind april per ongeluk ruim f 200 mee; de gemeente-ontvanger kreeg dit bedrag prompt per postwissel terug, 'afgezonden door K. R. Akers, Welgelukt 472' (dat was het nummer van de distributiekring waar Maartensdijk in lag), 'Amsterdam.' (Joh. van Hulzen in: *Den vijand wederstaan*, p. 97). ² Antoon Coolen in: *Het Grote Gebod*, dl. II, p. 313. ³ In juli '43 is het distributiekantoor van 't Zandt (Groningen) door één KP'er gekraakt, Klaas Woltjer.